

4.6. Controles van genetische gemodificeerde organismen

4.6.1. Diervoeders

Gebruik in de diervoeding van een genetisch gemodificeerd organisme (GGO), van voeders die GGO bevatten of van producten die van GGO zijn afgeleid, is toegestaan op voorwaarde dat het betreffende GGO in Europa is toegestaan.

De aanwezigheid van een GGO in een diervoeder moet op het etiket vermeld zijn in de precieze bewoordingen die in de wetgeving zijn opgenomen. Etikettering van een voeder is niet verplicht als het GGO aanwezig is in een gehalte van minder dan 0,9% en als die aanwezigheid toevallig is of technisch onvermijdbaar.

De 126 analyses op de aanwezigheid van GGO's in diervoeders brachten 4 non-conformiteiten aan het licht met betrekking tot de verplichte etikettering van toegestane GGO's. Het percentage non-conformiteiten (3,1%) ligt lager dan in 2005. De meeste van die non-conformiteiten houden verband met de toevallige aanwezigheid van transgene soja.

Daarnaast werden nog 402 documentencontroles uitgevoerd waarvan er 15 niet in overeenstemming waren (3,7%) voor de verplichte vermeldingen op etiketten, voornamelijk betreffende de gebruikte bewoordingen.

4.6.2. Levensmiddelen

De monitoringcampagne 2006 voor genetisch gemodificeerde organismen (GGO) was er vooral op gericht na te gaan of de wetgeving op de etikettering van levensmiddelen met van GGO's afgeleide producten werd nageleefd, nl.

- het verbod op het gebruik van GGO's of daarvan afgeleide producten die niet zijn toegestaan ;
- de verplichte etikettering wanneer de GGO's of daarvan afgeleide producten meer dan 0,9% van het ingrediënt uitmaken ;
- de verplichting om, indien geen adequate etikettering aanwezig is, aan te kunnen tonen dat de vastgestelde aanwezigheid van GGO's of daarvan afgeleide producten in een gehalte van minder dan 0,9% van het ingrediënt te wijten, is aan een accidentele verontreiniging.

In het kader van de monitoringcampagne werden twee soorten monsters genomen

- monsters van levensmiddelen zoals die aan de consument worden verkocht en waarvan de ingrediëntenlijst aangeeft of doet vermoeden dat maïs of soja werd gebruikt. Deze werden genomen in de distributiesector, hoofdzakelijk in supermarkten en kleinhandelszaken. Alle stalen waren afkomstig van levensmiddelen waarvan het etiket geen melding maakte van het gebruik van ingrediënten die van GGO's zijn afgeleid.
- stalen die bij de fabrikanten werden genomen. Ook hier ging het om ingrediënten of levensmiddelen op basis van maïs of soja. Daarnaast werden bij de bemonstering ook de door de ingrediëntenfabrikanten opgezette preventiesystemen nader onderzocht.

Het ging bijgevolg om een gerichte bemonstering van levensmiddelen of ingrediënten die vanwege hun aard een verhoogde kans hebben om GGO's te bevatten.

4.6.2.1. Controle op het gebruik van toegelaten GGO

Net als in de voorgaande jaren bleek uit de monitoringcampagne 2006 vooral dat de wetgeving inzake de verplichte specifieke etikettering van levensmiddelen die GGO's of afgeleiden daarvan bevatten, goed wordt nageleefd. Dit jaar waren alle in samenhang met het controleplan geanalyseerde monsters immers conform de wetgeving.

De onderstaande tabellen geven de resultaten weer die werden verkregen voor levensmiddelen die werden bemonsterd in de distributiesector en bij de fabrikanten. Gelet op de gevoeligheid van de huidige analysemethoden kan een waarde van 0,1% worden beschouwd als de aantoonbaarheidsgrens. Bij lagere waarden dan deze grens wordt aangenomen dat het monster vrij is van GGO's.

Tabel 3.34.: Resultaten van de analyses op in de distributiesector genomen monsters van levensmiddelen

Soort levensmiddel	Aantal monsters	Aantal monsters met		
		minder dan 0,1 % GGO's	een GGO-gehalte tussen 0,1 % en 0,9 %	meer dan 0,9 % GGO's
Bereidingen op basis van soja : drank, room, saus, soep, vegetarisch gerecht	32	96,9 %	3,2 %	0 %
Voedingsmiddelen op basis van maïs : conserven, deegwaren, popcorn, meel, griesmeel	31	100 %	0 %	0 %
Totaal	63	98,4 %	1,6 %	0 %

Tabel 3.35.: Resultaten van de analyses op bij fabrikanten genomen monsters van ingrediënten en levensmiddelen

Soort levensmiddel of ingrediënt	Aantal monsters	Aantal monsters met		
		minder dan 0,1 % GGO's	een GGO-gehalte tussen 0,1 % en 0,9 %	meer dan 0,9 % GGO's
Soja (meel, bonen, lecithine, poeder, eiwit, olie)	50	94 %	6,4 %	0 %
Maïs (zetmeel, korrels, meel, griesmeel)	47	100 %	0 %	0 %
Totaal	97	96,9 %	3,1 %	0 %

Voor deze twee sectoren waren er 4 monsters die afgeleiden van toegestane genetisch gemodificeerde soja (RR-soja) bevatten, doch steeds in een gehalte dat veel kleiner was dan 0,9%. Aan de hand van de bij de fabrikanten genomen monsters kon worden aangetoond dat preventiemaatregelen waren getroffen. Er werd dan ook aangenomen dat het ging om een accidentele of technisch onvermijdbare verontreiniging.

Bij vergelijking van deze cijfers met die van 2003 tot 2005 kan worden vastgesteld dat het percentage non-conformiteiten in die vier jaar constant en zeer laag is gebleven : 0% in 2003, 0,5% in 2004, 0% in 2005 en 0% in 2006.

4.6.2.2. Controle op niet-toegelaten GGO

In de zomer van 2006 werden in Europa gevallen van verontreiniging van levensmiddelen met twee niet-toegestane GGO's (LL Rice 601 en BT 63-rijst) vastgesteld. Het RASFF werd meteen ingezet door de betreffende lidstaten (België verstuurde twee RASFF-berichten) om de andere staten te verwittigen en snel alle elementen mede te delen die nodig waren om deze verontreinigingen uit te schakelen.

4.6.2.2.1. LL Rice 601

In augustus 2006 werden in de Gemeenschap uit de USA afkomstige partijen langkorrelige rijst aangetroffen die LL Rice 601, een in Europa niet-toegestaan GGO, bevatten. België kreeg met dit probleem te maken na de invoer via Rotterdam van 2 niet-conforme partijen rijst waarvoor men nochtans beschikte over originele gunstige analyseverslagen ::

- een in mei 2006 ingevoerde partij van 720 ton. Zodra de non-conformiteit was vastgesteld werd begonnen met het uit de handel nemen van de partij. Het FAVV controleerde daarbij de doeltreffendheid van het uit de handel nemen in de betreffende verkooppunten. Het is mogelijk dat een deel van deze rijst met sporen van LL Rice 601 werd geconsumeerd maar dit houdt volgens de Europese Autoriteit voor de Voedselveiligheid (EFSA) geen onmiddellijk gevaar in voor de volksgezondheid.
- In september 2006 werd een partij van 385 ton gevonden door de Nederlandse autoriteiten en door de Belgische autoriteiten geblokkeerd voordat ze in België in de handel werd gebracht.

Naar aanleiding van dit probleem werkte de Europese Commissie spoedmaatregelen uit die zijn weergegeven in twee beschikkingen (2006/601/EG van 5 september 2006 en 2006/754/EG van 6 november 2006) met als doel de invoer

en het in de Europese handel brengen van rijst met LL Rice 601 te vermijden. In België werden de uit die beschikkingen voortvloeiende maatregelen toegepast via het instellen van specifieke controles die door het FAVV en de Belgische douane samen worden uitgevoerd. Die controles werden vastgelegd in een nieuw koninklijk besluit (Koninklijk besluit van 6/12/2006 inzake noodmaatregelen met betrekking tot het niet-toegelaten genetisch gemodificeerde organisme "LL Rice 206 in rijstproducten

Behalve de hierboven vermelde gevallen, werden in België geen partijen niet-conforme rijst meer aangetroffen.

De Europese Commissie pakt dit probleem op actieve wijze aan met de lidstaten, de Amerikaanse overheid en vertegenwoordigers van de Amerikaanse rijsttelers.

4.6.2.2.2. BT 63-rijst

In september 2006 werd België via het RASFF-systeem in kennis gesteld van twee gevallen van verontreinigingen van uit China afkomstige levensmiddelen met in de In Europa niet toegelaten BT 63-rijst. Dergelijke verontreinigingen werden ook in andere lidstaten vastgesteld.

De niet-conforme producten werden onmiddellijk uit de handel genomen en er werden door het FAVV controles uitgevoerd bij de betreffende distributeurs.

4.7. Controle op bestraling

Op doorstraalde of geïoniseerde producten die bestraald mogen worden, moet de vermelding "doorstraald", "door straling behandeld" of "met ioniserende straling behandeld" voorkomen. Sinds 2004 worden in dit verband 2 soorten controles uitgevoerd.

- Als doorstraling is toegestaan en niets op de verpakking is vermeld wordt nagegaan of het product inderdaad niet werd bestraald ; de analyse gaat hierbij gepaard met een controle van het etiket.
- Als doorstraling niet is toegestaan worden analyses uitgevoerd om na te gaan of toch geen behandeling met ioniserende straling werd uitgevoerd.

Sinds 2005 wordt een nieuwe analysemethode toegepast die steunt op thermoluminescentie. In 2006 werden 128 monsters van gepelde garnalen, kikkerbilden, specerijen, voedingssupplementen en geraspte kaas geanalyseerd. Eén voedings-supplement (waarvoor bestraling niet is toegestaan) was niet conform (0,8%). Het in België aanwezige product werd teruggeroepen en er werd een snel-alarmbericht verspreid via het RASFF-systeem.

4.8. Controle op radioactiviteit

De controle op radioactiviteit binnen de voedselketen is een gedeelde bevoegdheid van het FAVV en het Federaal Agentschap voor de Nucleaire Controle (FANC) die allebei controles uitvoeren op radioactieve verontreiniging.

De rechtsgrondslag voor het toezicht op de nucleaire verontreiniging van levensmiddelen ligt in een Europese regelgeving die na de kernramp van Tsjernobyl werd aangenomen.

In 2006 werden in heel het land 95 monsters genomen. Alle gemeten concentraties waren lager dan de toegestane norm. De resultaten van de controles bij invoer zijn weergegeven in hoofdstuk 4 over de controles op intracommunautaire zendingen en bij invoer uit derde landen.